

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
281 - 45/18
Београд

дел. бр. 16839 датум: 23.05.2018.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И
МИГРАНТИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Регионалном центру граничне полиције према Бугарској

Београд, мај 2018. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (*у даљем тексту*: НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Секретаријат Националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Секретаријатом руководи секретар НПМ у складу са смерницама заменика Заштитника грађана, задуженог за заштиту права лица лишених слободе.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM) и Међународна мрежа помоћи (IAN).

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 25 од 30. марта 2018. године.

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	Регионални центар граничне полиције (РЦГП) према Бугарској
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања према избеглицама и мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	17. мај 2018. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: - Јелена Унијат <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i></p> <p>Чланови тима: - Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана/НПМ</i> - Милена Анчић, <i>Београдски центар за људска права</i></p>

2. САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Полицијски службеници Регионалног центра граничне полиције према Бугарској остварили су сарадњу са тимом НПМ и пружили све тражене информације.

3. УВОД

НПМ је посетио Регионални центар граничне полиције (РЦГП) према Бугарској од почетка мигрантске кризе 4 пута. Прва посета обављена је новембра 2014. године ради праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14). Наредне две посете обављене су јуна 2015. године и новембра 2016. године у циљу праћења поступања надлежних органа према мигрантима, док је четврта посета обављена фебруара 2017. године у циљу праћења поступања по препорукама упућеним у Извештају⁴ из 2016. године и сагледавања актуелног стања у области поступања према мигрантима. Сви извештаји из ових посета доступни су на интернет подстраници Заштитника грађана⁵. Током пете посете тим НПМ је пратио актуелно стање у области миграција и поступање по препоруци из Извештаја⁶ о посети из 2017. године.

⁴ Број Извештаја 281-59/16 од августа 2016. године

⁵ http://npm.rs/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=112&Itemid=116

⁶ Број Извештаја 281 - 15/17 од фебруара 2017. године

Према наводима полицијског службеника граничне полиције, од почетка године знатно је смањен број илегалних прелазака миграната из правца Републике Бугарске у односу на претходне године. Разлог томе је чињеница да је појачано обезбеђење државне границе употребом термовизијских камера и других средстава. Даље, РЦПП на сваких 14 дана врши размену информација са колегама из Бугарске у вези незаконитих миграција и кријумчарења људи, што олакшава праћење илегалних кретања миграната и откривање незаконитих улазака у Србију. Такође, власти Бугарске ограничили су и кретање миграната смештањем у прихватне центре затвореног типа и забранили им излазак из ових центара. С друге стране, Бугарско – Турска граница је затворена, па је и долазак миграната из Турске смањен, што између осталог објашњава и ситуацију њиховог смањеног броја уласка у Бугарску, а затим и незаконитих прелазака миграната из Бугарске у Србију. Такође, у претходном периоду, према наводима полицијског службеника није било миграната који су са повредама дошли из Бугарске.

4. ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА И МИГРАНТИМА

Према службеним подацима од почетка 2018. године 24 миграната је покушало или је незаконито ушло у Републику Србију, од тога један малолетник без пратње. Жена међу овим мигрантима није било. Такође, поред овог броја, 4 мигранта током јануара текуће године покушала су да пређу бугарско - српску границу, али након уочавања од стране припадника граничне полиције Градина они су одустали од илегалног преласка. Од ових 24 миграната, њих 19 незаконито је прешло државну границу на зеленој линији, док је 5 мигранта спречено у илегалном преласку државне границе на граничном прелазу Градина. Од 24 миграната против једног лица (држављанин Бугарске) поднета је кривична пријава због кривичног дела недозвољеног прелазак државне границе и кријумчарење људи⁷, док су против 4 мигранта поднете прекршајне пријаве, који су након издржане казне затвора путем Споразума о реадмисији са Европском заједницом⁸ враћени у Републику Бугарску. Такође, 2 прекршајне пријаве поднете су против држављана Бугарске који су у Србију ушли преко граничног прелазак Хоргош и са неважећим путним документима покушали преко Граничног прелазак Градина да уђу у Бугарску. Потврду да желе азил у Србији од почетка текуће године издате су 3 миграната пореклом из Ирака (све су издате од стране Полицијске станице у Неготину). Решења о отказу боравка уручена су тројници држављана Ирана од стране одељења пограничне полиције Неготина.

Од 19 миграната који су незаконито прешли државну границу на зеленој линији, њих 10 (држављани Републике Бугарске) ухваћени су на подручју станице граничне полиције (СПП) Књажевац и затим враћени у Бугарску без икаквих формалних процедура, док је 8 миграната ухваћено на подручју станице граничне полиције Мокрин у два такси возила (од тога 1 малолетно лице без пратње је било у овој групи), која су предата Станици граничне полиције Неготин на даље поступање. Према 2 миграната (држављани Сомалије и Пакистана), из ове групе, који су били смештени у Центар за азил у Крњачи, није покренут прекршајни поступак, већ су враћени у прихватне центре. Један мигрант пореклом из Ирака ухваћен је на подручју Станице граничне полиције Градина и против њега је поднета прекршајна пријава, који је затим пред прекршајним судом у Димитровграду осуђен на казну затвора у трајању од 5 дана. По издржаној казни затвора у Казнено - поправном заводу у Нишу мигрант је путем Споразума о реадмисији са Европском заједницом враћен у Републику Бугарску. Мигрант након издржане казне затвора није боравио у Прихватилишту за странце, већ је одмах по изласку из затвора враћен у Бугарску.

⁷ Кривични законик ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 - испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016), чл. 350

⁸ На основу Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/07)

Од 5 мигранта који су спречени у илегалном преласку државне границе на граничном прелазу Градина, против једног је поднета кривична пријава (држављанин Бугарске) због кривичног дела недозвољеног прелаза државне граница и кријумчарења људи, док је према 3 мигранта (држављани Ирака) поднета прекршајна пријава. Држављани Ирака осуђени су на казну затвора у трајању од 8 дана, а након тога су путем реадмисије враћени у Републику Бугарску. Након спречавања илегалног преласка државне границе, мигрантима је указана здравствена помоћ, јер су били исцрпљени.

Према наводима припадника граничне полиције, сви полицијски службеници који су директно укључени у рад са мигрантима прошли су семинаре и предавања која се тичу прихвата и поступања према њима. Такође, у станици граничне полиције раде и 2 полицијске службенице задужена за илегалне миграције. Припадници станице граничне полиције Градина 1 до 2 пута недељно или по позиву представника Комесаријата за избеглице и миграције (КИРС) обилазе Прихватни центар у Димитровграду. Такође, припадници РЦГП добијају и дневне извештаје из Прихватног центра од представника КИРС-а

5. БОРАВАК МИГРАНАТА У ПРОСТОРИЈАМА РЦГП

Према наводима полицијског службеника РЦГП, безусловна просторија коју су представници НПМ обишли током посете 2017. године, а која се користила за задржавање мигранта је пренамењена и представља магацински простор који се користи за складиштење ствари припадника РЦГП. Приликом задржавања миграната, за потребе утврђивања идентитета и предузимање осталих радњи према њима стављен је у функцију контејнер који је опремљен клима уређајем, радијатором, столовима, столицама и орманом у који се одлажу ствари миграната које им нису дозвољене да држе код себе. Током обиласка контејнера на једном од столова уочен је информатор за службенике граничне полиције који се тиче поштовања и заштите људских права у области миграција и управљања границом. Поред информатора, на столу су затечени и обрасци за утврђивање идентитета миграната, информатор о њиховим правима на језику који разумеју и информатор о броју и локацији центара за азил у Србији. Споразумевање са мигрантима обавља се или преко преводиоца из неког од прихватних центара из околине РЦГП или на енглеском језику.

